

Виктор Юго
Корветата „Клеймор“

През пролетта на 1793 година в Джърси, около час преди залез слънце, корветата „Клеймор“ потегляше от малкия пуст залив Бонюи. Този кораб имаше френски екипаж, но се числеше към английската флотилия, хвърлила котва на източния край на острова. Като на пост.

На вид корветата изглеждаше търговска, но в същност беше военна. В нея трябваше да има и хитрост, и сила; да измами, ако е възможно, да нападне, ако е нужно. За мисията, която тя трябваше да изпълни тази нощ, товарът на долната палуба беше заменен с трийсет едрокалибрени оръдия, здраво привързани с тройни вериги, е дула, опрени в затворените люкове; нищо не се виждаше отвън; батапортите бяха зачулени; капачите на люковете – затворени; корветата беше замаскирана.

Екипажът беше съставен от емигрирали офицери и дезертирали моряци. Тези мъже бяха отбрани – нямаше нито един, който да не е добър моряк, добър войник и верен роялист.

Капитан на корветата „Клеймор“ беше един кавалер от Сен Луи, граф дьо Боабертло – от най-добрите офицери в стария кралски военен флот; помощник-капитан – кавалерът Ла Вийозил, който бе командувал френските гвардейци, а пилот – най-изкусният водач от Джърси, Филип Гаскоал.

Беше ясно, че този кораб имаше да изпълнява необикновена мисия. И наистина, току-що на борда се бе качил един човек, който имаше вид на съзаклятник. Той беше висок старец, изправен, едър, със строго лице. Възрастта му трудно можеше да се определи – един от онези мъже, с доста години зад гърба си, но пълни със сили, с бели коси над челото и огън в очите. В момента, в който се качи на корветата, плащът му се разтвори и откри широки галски панталони с гамаша и късо палто от козя кожа, общито отгоре с коприна – облекло на бретонски селянин. На главата си носеше кръгла шапка (от онова време), висока, е широка периферия, нахлупена по селски, без шнулове и кокарда.

Лорд Балкара, губернатор на острова, и принц Ла Тур д'Оверн лично го бяха придружили и настанили на кораба. Желамбър, бивш телохранител на господин графа д'Артоа, лично бе следил за приготвянето на кабината му и макар и благородник, прояви толкова грижи и уважение към този старец, че сам носи сандъка му.

Малко след десет часа граф дьо Боабертло и кавалерът Ла Вийовил заведоха селянина до кабината му. „Селянина“ – това бе името, което хората от екипажа веднага лепнаха на невия пътник.

После капитанът и неговият заместник – помощник-капитанът на „Клеймор“, се качиха на палубата и се заразхождаха напред-назад,

разговаряйки. Отчаян вик прекъсна думите на Ла Вийовил и в същото време се чу шум, който не приличаше на нито един от познатите шумове. Викът и шумовете идеха от вътрешността на кораба.

Капитанът и помощникът му се спуснаха към оръдейната палуба. Ала не можаха да стигнат – топчиите вече бягаха панически оттам.

Случило се бе нещо ужасно!

Едно от оръдията на батареята, 24-калибрено оръдие, се бе откъснало. Това е може би най-опасното от всички морски произшествия. Нищо по-ужасно не може да се случи на един военен кораб, при това на пълен ход в открито море!

Откъсне ли се от въжетата си, оръдието се превръща изведнъж в някакво необикновено животно. Тази маса се носи на колелата си като билиардна топка, люшва се встрани, към носа, тръгва, връща се, спира, сякаш се замисля за нещо, хуква отново, носи се из кораба като стрела – от край до край, завърта се, отскубва се, побягва, изправя се на задните си колела, блъска, кърти, трепе, убива.

Капитан Боабертло и първият му помощник Ла Вийовил, които съвсем не бяха страхливци, се бяха спрели в горната част на трапа и неми, пребледнели, колебливи, гледаха към оръдейната палуба. Някой ги отмести с лакът и се спусна надолу.

Това беше новият пътник – Селянина. Стигнал в подножието на трапа, той се спря.

Оръдието се носеше из батареята. Човек би казал, жива колесница от Апокалипсиса. Корабният фенер се люшкаше под вълнореза на оръдейната палуба и притуряше към това видение един умопомрачаващ въртеж от светлини и сенки. Очертанията на оръдието се губеха в лудия му бяг и то ту чернееше на светлото, ту отразяваше неясни бели петна в тъмнината.

То продължаваше да руши кораба. Беше блъснало вече четири други оръдия и бе направило два пробива в борда, за щастие над водолинията, но при една внезапна буря оттам щеше да прониква вода. То се навърляше бясно срещу обшивката; дебелите греди устояваха – извитите дървета са особено устойчиви, ала вече се чуваше как пукат под този огромен боздуган, който удряше с нечувана вездесъщност – от всички страни едновременно. Дори сачма в бутилка не се удря тъй лудо и тъй хаотично. Повредена на няколко места, вътрешната дървена обшивка започна да се къса. Целият кораб беше изпълнен с чудовищен пукот.

Капитанът бързо си възвърна хладнокръвието и по негова заповед през квадратния отвор бяха хвърлили в оръдейната палуба всичко, което

можеше да намали или да спре безумния бяг на оръдието: дюшеци, койки, резервни ветрила, въжета, моряшки торби, денкове с фалшиви пари, от които корветата имаше цял товар – тази английска подлост,¹ която бе равнозначна на истинска война.

Но какво можеха да направят тези парцали? Никой не смееше да слезе долу, за да ги разположи както трябва, и за няколко минути всичко стана на парчета.

Имаше и вълнение – толкова, колкото да влоши нещата съвсем. Поне буря да беше излязла; щеше да катурне оръдието, а дигнеха ли се четирите колела във въздуха, то можеше да бъде озапнено. Междувременно опустошението продължаваше с пълна сила. Къртеха се парчета от мачтите, които, заклени в дървения скелет на кила, минаваха през палубите – като големи кръгли колони. Под конвулсивните удари на оръдието фокмачтата се бе пропукала, гротмачтата, и тя бе засегната. Батареята се разпиляваше. Десет оръдия от трийсетте бяха извън строя, пробоините в обшивката се умножаваха и корветата започваше да тече.

Старият пътник бе застинал като статуя в подножието на трапа. Гледаше напрегнато тази съсия. Не помръдваше. Изглеждаше невъзможно да се направи и крачка напред.

Всяко движение на отвързалото се оръдие вещаеше гибел за кораба. Още секунди и корабокрушението щеше да бъде неизбежно.

Трябваше да се спре тази ужасна лудост.

Трябваше да се впримчи тази светкавица.

Трябваше да се смаже тази мълния.

– Вярвате ли в бога, кавалере? – обърна се Боабертло към Ла Вийовил.

– Да. Не. Понякога... – отвърна Ла Вийовил.

– А в бурята?

– Да... Особено в моменти като тоя.

– В същност сега само господ може да ни спаси – каза Боабертло.

Всички мълчаха, оставяйки оръдието да треци ужасно.

На ударите му вълната отвръщаше с удар.

На тази непристъпна арена, сред която подскачаше изгърваното оръдие, изневиделица се появи един мъж с железен лост в ръка. Това бе виновникът за катастрофата – топчията, проявил нехайство и причинил злополуката. След като бе сторил злото, той искаше да го поправи. Бе

1. По този начин се е целяло да се ускори обезценяването на книжните пари във Франция и така да се настрои общественото мнение срещу революционното правителство. Б.а.

взел в едната си ръка дървен лост и въже с примка в другата и бе скочил през квадратния отвор долу.

Тогава се започна нещо ужасно – титанична гледка: схватка между оръдието и топчията; борба между материята и духа, двубой между мъртвия предмет и човека.

Човекът бе застанал в един от ъглите, бе стиснал в двете си ръце дървения лост и въжето облегал на една греда, здраво стъпил на краката си – два железни стълба, бледен като мъртвец, спокоен, трагичен, сякаш сраснал се с пода – той чакаше...

Той чакаше оръдието да мине край него.

Топчията си познаваше машината и му се струваше, че и тя трябва да го познава. Той отдавна живееше с нея. Колко пъти си бе пъхал ръката в дулото ѝ! Това беше домашното му чудовище. Заговори му като на куче.

– Ела – мамеше го той.

А може би го обичаше. Сякаш искаше да го прилъже към себе си. Но това значеше то да връхлети отгоре му. И тогава той беше загубен. Как да избегне удара? Това беше въпросът. Всички гледаха ужасени.

Нито едни гърди не дишаха свободно с изключение може би на стареца – сам на оръдейната палуба, зловец свидетел на двамината участници в схватката. Той самият можеше да бъде пометен от тази машина. Не помръдваше.

Под тях вълната, сляпа, ръководеше схватката.

Тъкмо когато, приемайки този страховит ръкопашен бой, топчията предизвика оръдието, едно случайно полюшване на кораба стана причина то да се закове на място като слисано. „Хайде, ела!“ – увещаваше го топчията. И то сякаш го слушаше.

Изведнъж то се хвърли върху му. Човекът избягна удара.

Започна борбата. Нечувана борба. Крехкото се вкопчва в неуязвимото. Звероукротителят от плът и кръв напада животно от желязо. От едната страна силата, от другата – душата.

Всичко това ставаше в полумрак. Като в неясно видение.

Душа! Странно нещо, човек би казал, че и оръдието има душа, но душа от омраза и бяс. Тази слепота сякаш беше зряща. Чудовището сякаш дебнеше човека. Можеше да се повярва, че в тази маса имаше най-малкото хитрост. То също чакаше сгода. Беше някакво гигантско желязно насекомо, което притежаваше или поне изглеждаше, че притежава демонична воля. Навремени този исполински скакалец се удряше в ниския таван на оръдейната палуба, след това отстъпваше на четирите си

колела, както тигърът на четирите си лапи, и отново хукваше към човека. А той, гъвкав, пъргав, сръчен, се извиваше като змия под всичките тия светкавични набези. Избягваше срещите, но ударите, от които се изплъзваше, попадаха върху кораба и продължаваха да го рушат.

Единият край от скъсаната верига се бе закачил за оръдието. Тази верига се беше навила незнайно как на винта на бутона за затвора. Веригата беше закрепена за лафета. Другият, свободният, се въртеше като бесен около оръдието, чиито подскоци преповтаряше, но с още по-голяма сила. Винтът го държеше като в юмрук и тази верига, притурайки към яростните усилия на оръдието и своите камшични удари, образуваше около това чудовище ужасна вихрушка – железен бич в железен юмрук.

Въпреки това човекът се бореше. Най-често тъкмо човекът нападаше, той се приплъзваше край обшивката с лоста и въжето в ръка; оръдието, изглежда, разбираше и сякаш отгатнало клопката, изчезваше. Невеоятен, човекът се втурваше след него.

Такива неща не могат да траят дълго. Оръдието сякаш внезапно си каза: „Е, хайде, време е да свършваме!“ Всички усетиха, че приближава развръзката. Оръдието сякаш не се решаваше, сякаш наистина бе замислило или замисляше – защото за всички то беше живо същество – нещо жестоко. Изведнъж то се хвърли към топчията.

Топчията се изметна встрани, пропусна го да мине и му се изсмя: „Хайде пак!“ Оръдието сякаш побесня, счупи и друго оръдие на левия борд; после, изхвърлено от невидимата прашка, която го опъваше, то полетя към десния борд, към човека, който му се изплъзна отново. Три оръдия се строшиха от блъска този път; тогава, сякаш и вече незнаещо какво върши, то обърна гръб на човека, засили се напред, удари вълнореза и направи пробив в носа. Човекът се бе прислонил в подножието на трапа, на няколко крачки от стареца. Държеше лоста си като спирачка. Оръдието сякаш го забеляза и без да си дава труд да се обърне, се спусна заднишком към човека – светкавично, за да се стовари като брадва. Притиснат до обшивката, човекът беше загубен. Целият екипаж ахна.

Ала старият пътник, дотогава неподвижен, се бе хвърлил напред – по-вихрен от всичките тия побеснели вихри. Беше грабнал денк с фалшиви пари и с риск да бъде премазан, бе успял да го запрати в колелата на оръдието.

Денкът послужи като спирачка. Един камък може да спре скалата, едно дръвче може да отклони лавината. Оръдието се олюля. Топчията на свой ред грабна железния лост, пхна го между сплиците на едно от

задните колела и оръдието спря.

Беше се наклонило и човекът го катурна. Тежката маса се стовари с грохота на камбана и човекът, хвърляйки се с всичка сила отгоре й, плувнал в пот, метна примката около железния врат на поваленото чудовище.

Край. Човекът бе победил. Мравката бе проявила разума на мастодонт; пигмеят бе впримчил гръмотевицата.

Войниците и морящите заръкопляскаха възторжено.

Целият екипаж се втурна с въжа и вериги и само за миг оръдието бе овързано.

Топчията се спусна да благодари на пътника.

– Господине! – рече му той. – Вие ми спасихте живота!

Старецът бе възвърнал безучастния си вид. Не отговори.

КРАЙ

© 1983 Ася Къдрева, превод от френски

Victor Hugo

Сканиране, разпознаване и редакция: Светослав Иванов, 2008

Издание:

15 морски истории

Френска, първо издание

Книгоиздателство „Георги Бакалов“, Варна, 1983

Рецензент Бояна Петрова

Преводач Ася Къдрева

Редактор Панко Анчев

Художник Димитър Трайчев

Худ. редактор Иван Кенаров

Техн. редактор Добринка Маринкова

Коректори Светла Димитрова, Мария Филипова

Дадена за набор на 29.VII.1983 г. Подписана за печат на 5.XI.1983 г. Излязла от печат м. декември 1983 г.

Изд. № 1700. Формат 60×90/16. Печ. коли 14,75. Изд. коли 14,75

УИК 10,56 Цена 1,40 лв. ЕКП 9536622311; 6126–18–83. Пор. № 210

ДЧ 840–32

Печат: ДП „Стоян Добрев-Странджата“, Варна

с/о Jusautor, Sofia

15 histoires de mer

Gautier-Languereau, 1966

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9417>]